

Social Constructivism : วิเคราะห์ IR หลังสงครามเย็น

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหลังสงครามเย็นเป็นต้นมาซึ่งเกิดการโต้แย้งและทำทลายทฤษฎีกระแสหลักมากขึ้น ส่งผลให้ทฤษฎีกระแสทางเลือกเข้ามา มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมากขึ้น สนใจในประเด็นที่ถูกมองข้ามไปมากขึ้น เช่น ประเด็นเรื่องสีผิว ชาติพันธุ์ การพัฒนาทางสังคมและประวัติศาสตร์ ดังนั้นทฤษฎีที่จะสามารถช่วยอธิบายและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หลังสงครามเย็นควรจะเป็นแนวทฤษฎีกระแสทางเลือกต่างๆ เนื่องจากทฤษฎีกระแสหลักไม่สามารถนำมาใช้อธิบายการเมืองโลกหลังสงครามเย็น ได้อย่างเพียงพอ จึงต้องใช้ทฤษฎีกระแสทางเลือกมาช่วยในการอธิบาย เพราะ ทฤษฎีกระแสหลักมีความคิดที่เจาะจงเกินไป ทำให้ไม่สามารถนำมาอธิบายปรับใช้ในเหตุการณ์ปัจจุบันได้ เนื่องจากปัจจุบันโลกมีความเปลี่ยนแปลงและมีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่าง ซับซ้อน แต่ทฤษฎีกระแสหลักมักจะมุ่งอธิบายความจริงตามความเชื่อของตัวเอง ไม่มีความยืดหยุ่นในเหตุการณ์ต่างๆ ตัดสินเหตุการณ์ต่างๆ ได้ดีพอ มักจะบอกว่าอะไรถูกอะไรผิดตามความเชื่อตามแนวทฤษฎีของตัวเอง ดังนั้นเราจึงต้องมีการนำทฤษฎีกระแสทางเลือกเข้ามาใช้อธิบายความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศที่ซับซ้อนในปัจจุบันซึ่งจะทำให้เรามองโลกได้อย่างเข้าใจ เหตุการณ์มากขึ้น

ทฤษฎีที่เราจะนำมาใช้อธิบายโลกหลังสงครามเย็นได้เข้าใจและชัดเจนยิ่งขึ้น คือทฤษฎี Social Constructivism เพราะเชื่อมทั้งสองลักษณะคือทั้งทฤษฎีกระแสหลักและทฤษฎีกระแสทางเลือก ซึ่งจะมุ่งพิจารณาทฤษฎีว่าทำไมเหตุการณ์นั้นถึงเป็นเช่นนั้น ซึ่งทฤษฎี Social Constructivism เป็นทฤษฎีที่เกิดขึ้นในช่วงหลังสงครามเย็น โดยมองว่าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเป็นความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างของ สังคมและตัวแสดงซึ่งทั้งสองตัวนี้มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องเป็นผลซึ่งกัน และกัน ทำให้เห็นกระบวนการของเหตุการณ์ที่ผ่านมารวมถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โครงสร้างทางสังคมที่ถูกสร้างขึ้นสามารถกำหนดสร้างความเป็นตัวตน และผลประโยชน์ที่ตัวแสดงต้องการให้เกิดขึ้น โครงสร้างทางสังคมในที่นี้เป็นโครงสร้างเชิงบรรทัดฐาน ซึ่งทฤษฎี Social Constructivism มองไปที่กระบวนการสร้างความเป็นสังคมที่มีนัยยะของอำนาจและความแตกต่างทาง ด้านอำนาจเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย โดยการสร้างผ่านกระบวนการที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคม โครงสร้างทางสังคมและบรรทัดฐานทางสังคม กำหนดให้รัฐมีพฤติกรรมต่างๆ รวมถึงความต้องการของรัฐให้เป็นไปตามที่สังคมสร้างขึ้นมา โดยการปฏิบัติตามบรรทัดฐานทางสังคม เป็นการทำให้รูปแบบพฤติกรรมและนโยบายของรัฐดำรงต่อไปเรื่อยๆ ซึ่งทฤษฎี Social Constructivism นั้นไม่ได้ต่อต้านอย่างรุนแรงกับโลกสมัยใหม่หรือโลกยุคสงครามเย็นแต่แค่ เพียงต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศผ่านการสร้างกระบวนการต่างๆ ทางสังคมที่ผ่านมา เพื่อให้เห็นถึงการเกิดขึ้น และการคงอยู่ของอำนาจ ค่านิยมหลักการต่างๆ ในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ก่อนที่กระบวนการทางสังคมนั้นจะเก่าล้าสมัยจนเกิดปัญหาและนำไปสู่การเกิด กระบวนการใหม่ที่สร้างนิยาม หลักการ ค่านิยมใหม่ ในช่วงเวลาใหม่ ซึ่งเป็นคุณค่าตัวใหม่ในเวทีโลก

ซึ่งเหตุการณ์โลกหลังที่เกิดขึ้นหลังสงครามเย็นสามารถอธิบายได้ด้วย Social Constructivism ซึ่งจะทำให้เรามองความเป็นไปของโลกได้ชัดเจนและเข้าใจมากยิ่งขึ้นจากทฤษฎี กระแสหลัก เช่น การที่รัฐยอมปฏิบัติตามในหลักการหรือบรรทัดฐานสากลบางอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการยอมรับในการค้าเสรีซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นหลังสงครามเย็น ที่นำโดยอเมริกาที่

ต้องการให้ทั้งโลกเป็นโลกแห่งทุนนิยม มีการค้าที่เสรี โดยกล่าวว่าการค้าที่มีเสรีจะส่งผลให้โลกพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว และการที่รัฐยอมเปิดประเทศใช้อุดมการณ์ทุนนิยมก็จะทำให้ประเทศนั้นๆ ก้าวหน้าเจริญขึ้นได้อย่างรวดเร็วจึงเป็นเหตุให้ทุกรัฐต่างปรับเปลี่ยนระบบ เศรษฐกิจเพื่อตอบรับนโยบายดังกล่าว หรือแม้กระทั่งประเทศสังคมนิยมเก่าก็ยังคงมีการปรับเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจ ให้เปิดกว้างทางการค้าการลงทุนมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะอยู่รอดในตลาดโลก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างทางสังคมที่บีบบังคับให้ทุกรัฐต้องปฏิบัติตาม หรือ การที่ประเทศต่างๆ ยอมรับในหลักการประชาธิปไตย และสิทธิมนุษยชน ก็เพราะมีกระบวนการหล่อหลอมและเปลี่ยนความคิดของประเทศต่างๆ ผ่านระบบของสหประชาชาติ กำหนดจากเงื่อนไขว่าประเทศต่างๆ ต้องยอมรับและเป็นรัฐบาลเสรีนิยมประชาธิปไตยก่อนจึงจะเข้าร่วมสหประชาชาติ ได้ ดังนั้นหลายๆ รัฐต่างปรับเปลี่ยนการเมืองของตนเพื่อให้เป็นประชาธิปไตยซึ่งนอกจากจะเข้าร่วมสหประชาชาติแล้วยังมีความต้องการให้นานาประเทศยอมรับในการมีตัวตนอยู่ ของรัฐตน มีการส่งเสริมเรื่องสิทธิมนุษยชนมากขึ้นเนื่องจากมหาอำนาจและองค์กรต่างๆ ของโลกได้รณรงค์ปลูกฝังหลักในข้อนี้ ทำให้หลายๆ รัฐเริ่มกระทำการต่างๆ อย่างระมัดระวังเพื่อไม่ให้ละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยเกรงว่าจะถูกนานาประเทศประณาม และไม่ยอมรับ จนถึงอาจเกิดการเข้ามาแทรกแซงจากต่างประเทศโดยอ้างหลักการสากลที่เกี่ยวกับ มนุษยชนที่สร้างขึ้น หรือการที่โลกในยุคหลังสงครามเย็นได้เกิดปัญหามากมายที่ถูกกดทับจาก อุดมการณ์ทางการเมืองในช่วงสงครามเย็นระหว่างค่ายโลกเสรีและคอมมิวนิสต์ก็ปรากฏชัดเจนนยิ่งขึ้นเมื่อสงครามเย็นจบลง ไม่ว่าจะเป็นการก่อการร้าย การขัดแย้งทางด้านชาติพันธุ์ ศาสนา ก็ล้วนเกิดจากกระบวนการทางสังคมในอดีตทั้งสิ้น การเกิดปัญหาการก่อการร้ายทำให้เราต้องมองว่าเหตุใดถึงมีการก่อการร้ายขึ้น ทำไมกลุ่มคนที่ต่อสู้เพื่อเรียกร้องอะไรบางอย่าง อย่างไม่มีทางสู้ถึงต้องถูกเรียกว่าผู้ก่อการร้าย แล้วประเทศที่ถูกก่อการร้ายนั้นในอดีตเคยทำอะไรไว้บ้าง ถึงทำให้มีกลุ่มบุคคลเหล่านี้เกิดขึ้นมาจนเป็นตัวแสดงสำคัญในเวทีโลก ปัจจุบัน หากเรามองในกรณีของสหรัฐอเมริกากับชาติอาหรับเราก็จะเห็นว่าในอดีตอเมริกา ได้สร้างความขัดแย้งสะสมมา ไม่ว่าจะเป็นด้านดินแดนที่สหรัฐให้การสนับสนุนอิสราเอลในการตั้งประเทศขึ้น บนดินแดนของชาวปาเลสไตน์ ด้านศาสนาที่สหรัฐดูจะเป็นผู้นำทางด้านศาสนาคริสต์ซึ่งมีความขัดแย้งกับ ศาสนาอิสลามที่คนส่วนใหญ่นับถือเช่นกัน ซึ่งการที่โลกเป็นเสรี เป็นทุนนิยมส่งผลให้หลายๆ อย่างในประเทศที่เป็นอิสลามเปลี่ยนแปลง อีกทั้งการเอาวัดเอาเปรียบผ่านทางการค้าเสรีของอเมริกันก็ได้สร้างความคับ แค้นใจให้แก่หลายๆ ประเทศเหล่านี้ ซึ่งหากจะสู้กับมหาอำนาจอย่างอเมริกาการสู้อย่างซุ่มๆ หน้ำก็คงจะเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ จึงมีกลุ่มคนที่ต้องการมีความสำคัญในเวทีโลกเพื่อเรียกร้องหรือส่งสัญญาณ บ่งบอกถึงความไม่ยุติธรรม ผ่านทางการก่อการร้ายขึ้น

อีกทั้งการรวมกลุ่มการร่วมมือระหว่างประเทศในแนวคิดโครงสร้างทางสังคม ก็ได้เกิดขึ้นเพื่อต้องการหล่อหลอมสังคมให้มีความรู้สึกร่วมกัน ให้ประชาคมนั้นมีความมั่นคง ผ่านกระบวนการสร้างทางสังคม ซึ่งทำให้ยุคหลังสงครามเกิดองค์การระหว่างประเทศต่างๆ ขึ้นมากมายเพื่อต้องการรักษาสันติภาพของโลก โดยมีความคาดหวังว่าเมื่อสังคมมีความรู้สึกร่วมกัน สถาบันมีความเข้มแข็ง ก็จะนำไปสู่การแก้ปัญหาต่างๆ ได้ด้วยสันติวิธี อันเป็นการเอาแนวคิดโครงสร้างทางสังคมที่เชื่อว่ากระบวนการหล่อหลอมทางสังคม เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมต่างๆ มาใช้ในการสร้างสันติภาพบนโลกนี้ได้ อย่างดียิ่งขึ้น ซึ่งการมองโลกผ่านทฤษฎี Social Constructivism จะกระตุ้นให้เราตั้งคำถามว่าทำไมเหตุการณ์โลกใน

ช่วงเวลานี้ถึงเป็นเช่นนี้ ซึ่งจะทำให้เราหลุดออกจากการครอบงำของทฤษฎีกระแสหลักที่มุ่งให้เราตัดสินใจ ผิดมากเกินไป
ทฤษฎีกระแสทางเลือกจะทำให้เรามีความคิดนอกกรอบมากยิ่งขึ้น ทำให้เราเข้าใจมากยิ่งขึ้นว่าการที่รัฐรัฐหนึ่งมีพฤติกรรม
เช่นนี้ เพราะโครงสร้างสังคมกำหนดอะไรมา มีกระบวนการอะไรถึงเป็นเช่นนั้น ซึ่งอาจจะนำไปสู่คำตอบที่ดีกว่าที่จะ
แก้ปัญหาในการเมืองโลกและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในปัจจุบัน